

”Kiva ja erilainen aistihetki vauvalle” – Miksi kulttuuritapahtumia kannattaa järjestää jo vauvaikäisille?

Sini Lundgrén, sini.lundgren@salo.fi, Salon Vauvaperjantai-tapahtumat

1 JOHDANTO

Ajatuksenani tässä pedagogissa kehittämistehtävässä on pohtia sitä miten jo vauvaikäisenä aloitettu kulttuuriaktiivisuus ja kulttuuritapahtumissa käyminen vaikuttaa vauvan ja vauvaperheen hyvinvointiin ja miten pedagogisesti perustella näitä hyvinvointivaikutuksia. Tämän kehittämistehtävän esimerkkitapahtumana käytän Salon kaupungin kulttuuripalveluiden Vauvaperjantai-tapahtumasarjaa ja siinä järjestettyä Kutikuti-orkesterin Talven ihmemaa -vauvakonserttia, joka järjestettiin 28.2.2025 Salon kansalaisopiston Teatteriluokassa.

Lastenkulttuurista vastaavana kulttuurituottajana minua kiinnostaa tuottamieni ja mahdollistamieni tapahtumien ja toimintojen tuomat hyvinvointivaikutukset ja pedagoginen tausta sille miksi ja miten jokin tapahtuma tai toiminto vaikuttaa lapsen hyvinvointiin. Vauvoille suunnatut kulttuuritapahtumat ja taidetyöpajat ovat Salossa aika uusi tapahtumamuoto. Vauvaperjantai-tapahtumasarja aloitettiin yleisötoiveiden perusteella syksyllä 2023. Tapahtumat järjestävät Salon kaupungin yleiset kulttuuripalvelut ja ne järjestetään Salon kansalaisopiston tiloissa osoitteessa Ylhäistentie 2:ssa. Esitystilana toimii Teatteriluokka, joka on kooltaan juuri sopivan kokoinen pienen yleisön lämminhenkisille tapahtumille. Vauvaperjantaissa maksimiyleisömäärä on 15 vauvaa vanhempineen.

Lastenkulttuurin tuottajana tottuu siihen, että yleisö vaihtuu suhteellisen tiheään, kun lapset kasvavat ulos kohderyhmästä. Tärkeää on myös luoda kulttuuripalveluihin polku vauvasta kouluikäiseen, jolloin tarjotaan esitys- ja työpajatyypisenä toimintana kulttuuripalveluita eri ikäisille lapsille perheineen. Lasten aloittaessa koulun kulttuuriharrastukset tulevat laajemmin kuvaan mukaan ja tarjontakin on Salossa aika monipuolista. Kuitenkin kouluikää pienemmät lapset liikkuvat vielä pääosin tapahtumissa ja harrastuksissa vanhempiensa seurassa.

Vauvaperjantai-tapahtumissa jatkuva tiedottaminen ja tapahtuman hyvinvointivaikutusten sanoittaminen on tärkeää, sillä yleisö kasvaa ulos

kohderyhmästä todella nopeasti: alle vuodessa ja näin ollen jokaisen kauden ohjelmistoa markkinoidaan aina pääosin uudelle yleisölle. Toisaalta vauvatapahtumien yleisö kohtaa palveluihin ohjaavia tahoja keskivertaista kulttuuritapahtumayleisöä enemmän, joten tiedottaminen asiakkaita ohjaavien tahojen, kuten neuvoloiden, kautta tavoittaa kohderyhmän verraten helposti. Kuitenkin verrattuna esimerkiksi vauvoille ja vauvaperheille suunnattuihin liikuntaharrastuksiin on vauvoille suunnatut kulttuuriharrastukset ja -tapahtumat vielä neuvolahenkilökunnallekin vieraita sisältöjä Salossa ja niiden tunnetuksi tekeminen vienee vielä jonkun aikaa.

Porin lastenkulttuurikeskuksen Kruunupään vauvojen värikylvyyistä vastaava kulttuurituottaja Sanna Pajunen-Kyynäräinen (2022) totesi omassa ohjaustoiminnan kehittämistehtävässään, että taiteen tilat eivät välttämättä ole ensisijaisesti suunnattu (pienten) lasten vierailtaviksi tiloiksi välineistöltään ja palveluiltaan. Tiedon ja tuttujen palvelumallien puuttuessa myös vanhemmille voi herätä kysymyksiä, miksi vauva katsoisi taidetta, jos hän ei siitä vielä mitään ymmärrä. (Pajunen-Kyynäräinen 2022.) Kuitenkin taide- ja kulttuuritoimintaa harjoitetaan vauvaperheissä arkitilanteissa ehkä tiedostamatta sitä taiteeseen liittyväksi toiminnaksi: vauvan kanssa laulellaan, lorutellaan ja leikin äärellä usein erityisesti laulu ja musiikki ovat läsnä. Sama trendi jatkuu, kun lapsi siirtyy varhaiskasvatukseen piiriin, sillä varhaiskasvatuksessa taide on usein apuna sekä kasvatuksellisissa tilanteissa että varhaiskasvatukseen kuuluvassa hoiussa (Ruokonen 2022). Tästä huolimatta vauvojen tuominen taiteen tiloihin tai kulttuuritapahtumien järjestämispaikoille ei ole mitenkään itsestään selvää ja edelleenkin tilojen suunnittelussa ja käyttöönotossa ei ole aina otettu huomioon vauvaperheiden tarpeita.

2 VAUVAPERJANTAIN KONSERTTI TAIDEKOKEMUKSENA VAUVOILLE

Olisi tärkeää, että lapset pääsisivät jo vauvasta pienestä pitäen taiteellisten peruskokemusten ääreen. Taiteellisia peruskokemuksia pidetään keskeisenä taidekasvatuksen teoriassa ja pedagogiikassa. Lapsuudessa saatu kokonaisvaltainen elämys taiteen parissa jättää muistijäljen ja sillä voi myös olla yhteyttä myöhemmän taideharrastuksen syntyyn. (Ruokonen 2022.) Vauvaikäiset lapset ilmaisevat

kiinnostustaan kulttuurikokemuksiin samalla tavalla kuin he muutenkin kommunikoivat ympärillä olevan maailman kanssa: kiinnostuneesti tarkkaillen, moniaistisesti tutkien ja mahdollisesti mukana äännellen. Kaikki on heille vielä uutta ja ihmeellistä. Taiteellisen kokemuksen äärellä lapsi, jo vauvakin, on vuorovaikutuksessa taiteen kanssa ja kokee yksilöllisesti erilaisia aisti- ja tunnetiloja. Taiteellinen peruskokemus on lapselle kokonaisvaltainen optimaalinen kokemus ja esteettinen elämys, jota ei voi ennakoida tai etsiä. (Ruokonen 2022.)

Jotta aikuinen voisi huomata milloin lapsi on tärkeän esteettisen elämyksen tai kokemuksen äärellä, hänen tulisi olla valpas ja empaattinen mukana eläjä. Hetki, jolloin aikuinen osallistuu lapsen kokemukseen jakaen sen hänen kanssaan, on merkityksellinen kokemuksen ja erityisesti taidekokemuksen laadulle. Lapset nauttivat visuaalisuudesta ja esteettisyydestä syntymästään alkaen synnynnäisenä ominaisuutena. Satunnaisetkin hetket keskinäisessä vuorovaikutuksessa ovat tärkeitä ja näissä hetkissä lapsilla on mahdollisuus laajentaa aikuisten ymmärrystä. (Granö&Niinistö 2022.)

Kehittämistehtävää varten halusin kartoittaa vauvaperheiden kokemuksia vauvoille suunnattuun kulttuuritapahtumaan osallistumisesta. Haastattelin Salon kulttuuripalveluiden järjestämään Vauvaperjantai-tapahtumasarjan konserttiin 28.2.2025 osallistuneita perheitä anonyymien lomakkeiden avulla. Vastauksia sain kaikkiaan kahdeltatoista vauvansa kanssa konserttiin osallistuneelta vanhemmalta. Kysymyslomakkeessa oli kaksi osiota, joista toinen täytettiin ennen konserttia ja toinen sen jälkeen. Aluksi kysyin vanhemman odotuksia tapahtumasta sekä sitä onko vanhemmalla tai vanhemmilla tapana osallistua myös muihin kulttuuripalveluihin ilman vauvaa. Konsertin jälkeen kysyin millainen esitys oli vanhemman mielestä ja miten vauva viihtyi tapahtumassa. Lisäksi kysyin mitä tapahtumassa oli hyvää ja miten osallistuja kehittäisi tapahtumaa sekä tulisiko vanhempi vauvansa kanssa uudestaan vastaavaan tapahtumaan. Lopuksi lomakkeessa oli vielä kysymys minkälaisella hymiöllä vastaaja arvioisi tapahtumaa asteikolla 1-4.

Konserttiin osallistui yhteensä viisitoista vauvaperhettä, joista kaksitoista vastasi haastattelulomakkeeseen. Kahdestatoista vastaajasta kahdeksan odotti konsertista positiivista kokemusta vauvalle. Yhdessäolon tärkeyden ja yhteisen kokemuksen nosti esille kolme vastaajaa. Yksi mainitsi erityisesti odottavansa erilaista aistihetkeä

vauvalle. Neljä ei osannut pukea odotuksiaan sanoiksi vaan oli jättänyt kohdan tyhjäksi. Kyselyn muusta kulttuuriharrastuneisuudesta kahdeksan vastaajaa mainitsi käyvänsä teatterissa, konserteissa/musiikkitapahtumissa tai elokuvissa, kuusi kertoi käyvänsä kirjastossa sekä viisi museoissa tai näyttelyssä. Kaksi kertoi käyttävänsä kulttuuripalveluita myös ilman vauvaa, mutta ei eritellyt tarkemmin mitä.

Konsertin jälkeen yksitoista vastaajaa kuvaili esitystä positiivisesti mm. sanoilla upea, sopivan kokoinen ja pituinen, ihana, hyvin tehty, mukava ja vauvalle tosi hyvä. Vain yksi vastaaja jätti vastaamatta ”Millainen esitys oli?”-kysymykseen. Kysymykseen siitä, miten lapsi viihtyi, vastasi myös yksitoista kävijää. Kaikki kertoivat vauvansa viihtyneen hyvin ja viihtymistä kuvattiin mm. seuraavasti: ”Katseli kovasti valoja ja värejä. Soittimet ja äänet kiinnosti. Seurasi tarkkaavaisesti. Pysyi virkeänä kun laulut ja tekeminen vaihteli sopivasti. Seurasi innokkaana ja tykkäsi. Oli kovin ihmeissään ja seurasi tarkkaan. Vauhtijalat tuli lopussa.”

Lisäksi kyselylomakkeessa kysyttiin mikä konsertissa oli hyvää. Tähän vastasi yhdeksän vastaajaa ja hyväksi asioiksi nostettiin mm. ihanat laulut, leikit ja laulajat, esityksen osallistavuus, kesto ja musiikki, sopivan kokoinen yleisö, iloinen tunnelma, tarttuva musiikki sekä se, että oli kiva laulaa mukana. Tapahtumien kehittämiskysymykseen saatiin ainoastaan kaksi vastausta: toinen kaipasi lisää visuaalisuutta ja toinen mainitsi, että markkinointia voisi tehostaa vielä. Vastaajista yksitoista osallistuisi tapahtumaan uudestaan ja yksi oli jättänyt tämän kohdan tyhjäksi. Hymiöarvioinnissa kaikki kaksitoista vastaajaa ympyröi kaikkein positiivisimman eli sydänsilmäisen hymiön.

Konsertti ja Vauvaperjantai-tapahtumakonsepti sai siis palautteen perusteella varsin positiivisen vastaanoton ja valtaosa osallistuneista näytti todella nauttineen tapahtumasta. Odotuksena ja tavoitteena osallistumisessa oli uusien positiivisten kokemusten, eli elämysten, saaminen vauvalle ja vauvan kanssa. Tämä näytti toteutuneen todella hyvin. Konsertoinut salolainen lastenorkesteri Kutikuti teki vaikutuksen yleisöönsä ja oli osannut suunnitella konsertistaan kohderyhmälle sopivan pituisen, moniaistisen ja osallistavan.

Kuvat 1-2: Erilaiset värikkäät liikkuvat elementit elävöittivät Kutikuti-orkesterin vauvakonserttia. Kuvaaja: Sini Lundgrén.

Musiikin vaikutus vuorovaikutustaitojen kehittymiselle ja tukemiselle on erittäin tärkeää. Musiikki ääninä ja kokemuksina käynnistää inhimillisiä vuorovaikutusprosesseja jo ennen syntymää. Vastasyntynyt tunnistaa äidin puhe- ja lauluäänen. Myöhemmin puhe, laulu ja kehollinen ilmaisu ovat lapselle välttämättömiä ja luonnollisia ilmaisukeinoja hänen leikkiessään. Musiikki ilmiönä voidaan sijoittaa varhaislapsuuden elämysmaailman keskiöön. (Marjanen 2022.) Usein musiikkiin liittyy vauvoille suunnatuissa sisällöissä ja kulttuuriaktiviteeteissa jokin muukin kuin auditiivinen tai musiikillinen aistikokemus. Esimerkiksi tanssi, köröttely ja silittely tarjoavat niin kinesteettiseen, spatiaaliseen, vestibulaariseen kuin propioseptiiviseenkin aistijärjestelmään liittyviä aistikokemuksia (Marjanen 2022).

Musiikkitapahtumia lapsille tuottaessa on tärkeää huomioida ikätasoisuus ja varmistua esiintyjien ikätasoisesta osaamisesta. Konserttien osallistavuus ja moniaistisuus sekä esityksen pituus ovat tärkeitä kaikenikäisille lapsille kulttuuritapahtumia tuottaessa,

mutta erityisesti juuri vauvoille ja vauvaperheille ohjelmaa miettiessä. Moniaistiset elämykset rikastavat mielikuvia ja luovat pedagogisia merkityksiä (Marjanen 2022).

3. LOPUKSI

Vauvoille suunnattujen kulttuuritapahtumien hyvinvointivaikutuksia perustellaan usein myös perheen yhteisten kommunikaation paranemisella sekä uusilla yhteisillä elämyksillä. Merkittävää on mielestäni myös se, että perheille muodostuu kokemus kulttuuritapahtumissa käymisestä yhdessä lapsen kanssa jo vauvaikäisestä pitäen.

Kulttuurin tilat ja tapahtumat on tarkoitettu kaikenikäisille ja meidän kulttuuritoimintaa kehittävien ja koordinoivien tahojen tehtävänä on varmistaa, että kulttuuritarjontaa on suunnattu mahdollisimman monipuolisesti eri kohderyhmät huomioiden. Erityisesti pienten lasten osallisuuden ja osallistumismahdollisuuksien varmistaminen on tärkeää.

Vauvayleisön houkuttelemisessa kulttuuritapahtumiin avainasemassa ovat vauvojen vanhemmat, jotka tulee vakuuttaa kulttuuritapahtumien hyvää tekevää vaikutuksesta vauvoille ja koko perheelle. Vauvatapahtumien ja vauvoille suunnattujen kulttuuripalveluiden tuottaminen on koko perheen kulttuurikasvattamista ja heidän luotsaamistaan elämysten pariin yhteisiä taidekokemuksia tarjoamalla.

LÄHTEET

Granö, P. & Niinistö, H. (2022). Esteettinen elämys ja kokemus lasten taidekasvatuksen perustana. Teoksessa I. Ruokonen (2022). *Ilmaisun ilo. Käsikirja 0–8 -vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen* (s. 45-59). PS-kustannus.

Marjanen, K. (2022). Moniaistinen musiikki – Leikin, elämysten ja ilon pedagogiikka. Teoksessa I. Ruokonen (2022). *Ilmaisun ilo. Käsikirja 0–8 -vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen* (s. 229-247). PS-kustannus.

Pajunen-Kyynäräinen, S. (2022) *Taidesisältöjä vauvaperheille: Taideteoksiin tutustuminen sisällöt sekä konkretia huomioiden, pohjana Vauvojen värikylpy-toiminta.*

Pedagogisen toiminnan perusteet lasten ja nuorten harrastustoiminnassa -
kehittämistehtävä. <https://aoe.fi/#/materiaali/2462>

Ruokonen, I. (2022) Ilmaisun monet muodot varhaislapsuuden kokonaisvaltaisessa pedagogiikassa. Teoksessa I. Ruokonen (2022). *Ilmaisun ilo. Käsikirja 0–8 -vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen* (s. 19-33). PS-kustannus.

Pedagogisen kehittämistehtäväni saa tekijänimelläni jakaa avoimesti aoe.fi-sivustolla ja artikkelin kirjoittajana olen huolehtinut ja vastaan artikkeliin liittyvien kuvien julkaisuluvasta.